

KONFERENSIYALAR UZ

— ANJUMANLAR PLATFORMASI

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

**III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

IYUL, 2025-YIL

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

**III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, iyul

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-09-222-0

O‘ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI. III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 49 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2025-yil, 10-iyul

Mas’ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur nashrda “O‘zbekiston — 2030: innovatsiya, fan va ta’lim istiqbollari” nomli I Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi doirasida taqdim etilgan ilmiy maqolalar to‘plami jamlangan. Unda O‘zbekistonning turli oliy ta’lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari, tarmoq tashkilotlari, mustaqil tadqiqotchilar tomonidan taqdim etilgan ijtimoiy-gumanitar, iqtisodiyot, huquq, biologiya, tibbiyot va boshqa sohalarga oid maqolalar kiritilgan. Maqolalarda ilm-fanning zamonaviy yo‘nalishlari, innovatsion texnologiyalar, ta’lim islohotlari hamda barqaror taraqqiyotga oid masalalar muhokama qilingan. To‘plam akademik izlanishlar, amaliy tajribalar va ilmiy xulosalarni birlashtirgan holda, fanlararo integratsiyani chuqurlashtirish va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsiya, fan va ta’lim, O‘zbekiston 2030, barqaror rivojlanish, ilmiy izlanishlar, fanlararo integratsiya, ilmiy hamkorlik, texnologik taraqqiyot, zamonaviy ta’lim.

ISBN 978-9910-09-222-0

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

TEXNIKA FANLARI

G`ulomov Ibrohim

MANG`IT NA`MOYONIDAN OLINGAN NIOBIY VA TANTAL SAQLAGAN MA`DANLARNI

BOYITISH.....4-10

TARIX FANLARI

Xolova Umida, Jalolova Zarina

MA`RIFATPARVARLIK RUHI VA AYOL OBRAZINING YUKSALISHI: DILSHODI BARNO

NIGOHIDA 11-14

Sobirov Sardorbek

YETTISHAHAR DAVLATI ASOSCHISI YOQUBBEK BADAFLAT FAOLIYATIGA

BIR NAZAR..... 15-19

FALSAFA FANLARI

Mamadiyarova Malika

OILAVIY QADRIYATLARNING AXLOQIY XUSUSIYATI 20-22

FILOLOGIYA FANLARI

Xudoynazarova O`g`lonoy

TIBBIY DISKURDA DINIY BARQAROR BIRIKMALAR 23-25

Abdukaxarova Gulnoza

O`ZBEK TILIDA IQTISODIY ANGLISIZMLARNING SHAKLLANISHIGA TA`SIR

ETUVCHI OMILLAR 26-28

Mustafayev Ozod

O`ZBEKISTONDA "RAQAMLI (INTERAKTIV) ADABIYOT" MUHITINING SHAKLLANISHI VA

ADABIY ASARLARNING ONLAYN PLATFORMALARDAGI EVOLUTSIYASI 29-32

YURIDIK FANLARI

Allamberganova Farida

ISTE`MOLCHI HUQUQLARINI HIMOYA QILISHDA ROMAN-GERMAN VA ANGLO-SAKSON

HUQUQIY TIZIMLARIDAGI O`ZIGA XOS XUSUSIYATLAR 33-40

PEDAGOGIKA FANLARI

Rasulov Erkin

KOGNITIV HAMDA METAKOGNITIV FAOLIYATLAR O`RTASIDAGI BOG`LIQLIK VA ULARNI

RIVOJLANTIRISH USULLARI 41-45

PSIXOLOGIYA FANLARI

Smetova Gulzar

TIBBIYOT XODIMI FAOLIYATIDA PSIXOLOGIK BILIMLARNING AHAMIYATI..... 46-48

FALSAFA FANLARI

OILAVIY QADRIYATLARNING AXLOQIY XUSUSIYATI

Mamadiyarova Malika

Navoiy davlat universiteti Ijtimoiy fanlar kafedrası mustaqil tadqiqotchisi

Anotatsiya. Ushbu maqolada oilaviy qadriyatlarning madaniy kontekstdagi shakllanishi, rivojlanishi va ijtimoiy hayotdagi o'rnini tahlil qilinadi. Oilaviy qadriyatlar – bu avloddan avlodga o'tuvchi, oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlarni tartibga soluvchi me'yor va ideallar tizimi bo'lib, ular madaniyat, tarix, din, ta'lim va ijtimoiy sharoit ta'sirida shakllanadi. O'zbekiston jamiyatida oilaviy qadriyatlar nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki jamiyat barqarorligi uchun ham muhim omil hisoblanadi. Maqolada tarixiy o'zgarishlar, globallashuv, madaniyatlararo farqlar va diniy e'tiqodlarning oilaviy qadriyatlarga ko'rsatgan ta'siri asosida ushbu qadriyatlar tizimining murakkab va dinamik mohiyati yoritiladi.

Kalit so'zlar: madaniyat, qadriyat, sadoqat, jamiyat, evolyutsiya, ma'rifatparvarlik, taraqqiyot, axloq.

THE EFFECTIVENESS OF DIAGNOSTIC ASSESSMENT IN TEACHING STUDENTS OF THE OIL AND GAS FIELD

Mamadiyarova Malika

Independent researcher, Department of Social Sciences, Navoi State University

Annotation. This article analyzes the formation, development and role of family values in a cultural context and in social life. Family values are a system of norms and ideals that are passed down from generation to generation and regulate relations between family members, and they are formed under the influence of culture, history, religion, education and social conditions. In Uzbek society, family values are an important factor not only for personal development, but also for the stability of society. The article highlights the complex and dynamic nature of this value system based on the impact of historical changes, globalization, intercultural differences and religious beliefs on family values.

Key words: culture, values, loyalty, society, evolution, enlightenment, progress, morality.

DOI: <https://doi.org/10.47390/978-9910-09-222-0/uzb-04>

Madaniyat kontekstda oilaviy qadriyatlar tushunchasi oila ichida shakllanadigan va avloddan avlodga o'tadigan umuminsoniy e'tiqodlar, me'yorlar hamda ideallar tizimini anglatadi. Oilaviy qadriyatlar sadoqat, o'zaro anglashuv, hurmat, mas'uliyat, adolat va an'analar kabi jihatlarni o'z ichiga oladi. Ushbu qadriyatlar oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlarni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi, turmush tarzini, xulq-atvorni, qabul qilingan qarorlarni belgilaydi va har bir oila a'zosining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatadi. Ta'kidlash joizki, oilaviy qadriyatlar madaniyat bilan chambarchas bog'liq bo'lib, urf-odatlar, din va ijtimoiy sharoitga qarab turli jamiyatlar va insonlar guruhlarida farq qilishi mumkin. Oilaviy qadriyatlarni tushunish oila dinamikasi va ijtimoiy tuzilishni o'rganishning muhim jihati hisoblanadi.

O'zbekiston jamiyatida oilaviy qadriyatlar alohida o'rin tutadi, negaki ular oila a'zolari o'rtasidagi aloqalar va xulq-atvor me'yorlarini belgilovchi mustahkam asos vazifasini bajaradi. Ular oila a'zolarini boshqaradigan va oila tizimida barqarorlik va hamjihatlikni ta'minlaydigan me'yorlar va umidlarni belgilaydi. Oilaviy qadriyatlarning jamiyatdagi o'rnini ularning

bolalarning rivojlanishi va ijtimoiylashuvi ta'sirida ham yotadi [1]. O'zbek oilasi bolalar boshlang'ich ta'lim oladigan, ijtimoiy rol va ko'nikmalarni o'rganadigan, jamiyat normalari va qadriyatlarini o'zlashtiradigan boshlang'ich ijtimoiy institutdir. Qolaversa, oilaviy qadriyatlar oila a'zolarining o'zligini anglash va o'z-o'zini qadrlash tuyg'ularini rivojlantirishga, shuningdek ularning jamiyatdagi boshqa shaxslar va guruhlar bilan bo'ladigan aloqalariga ham ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shunday qilib, oilaviy qadriyatlarning jamiyatdagi o'rne madaniyatning ajralmas qismi bo'lib, odamlar hayotining asosiy jihatlariga ta'sir qiladi.

Mamlakatimizda tarixda oilaviy qadriyatlarning evolyutsiyasi murakkab va ko'p qirrali jarayondir. "Insoniyat o'z rivojlanishining boshida oilani nikoh va nasl tug'ilishi tamoyiliga asoslanib, jamiyatning asosiy birligi sifatida shakllantirdi. Qadimgi madaniyatlarda oila har bir oila a'zosining roli va mas'uliyatini belgilab, axloqiy me'yorlar va qadriyatlarning shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatgan" [2]. XX-asr o'rtalarida o'zbek jamiyatida oilaviy qadriyatlar yanada qat'iy va konservativ bo'lib, an'analar va ajdodlar pokligini saqlashga e'tibor qaratildi. Shunga qaramay, ma'rifatparvarlik g'oyalarining tarqalishi va XIX asrning ilk yarmida sanoat inqilobining yuzaga kelishi natijasida shakllangan yangi g'oyalar va ijtimoiy harakatlar ta'sirida oilaviy qadriyatlar o'zgarishga yuz tutdi. Bu esa oilalarning innovatsion modellarining paydo bo'lishiga, ulardagi vazifalar va tartiblarning transformatsiyasiga olib keldi, bu esa o'z navbatida tarixiy kontekstda oilaviy qadriyatlarning rivojlanishini aks ettiradi.

Tarixiy voqealarning oilaviy qadriyatlarga ta'siri madaniy sharoitda oilaviy qadriyatlarni shakllantirish va rivojlantirish jarayonining ajralmas qismidir. Turli tarixiy davrlarda jamiyatda muhim o'zgarishlar yuz berdi, bu oilaviy qadriyatlarga bevosita ta'sir ko'rsatdi. Misol uchun, urushlar va inqiloblar paytida oilalar qiyinchiliklarga duch kelishdi va o'z qadriyatlarini qayta ko'rib chiqishlari, yo'qotishlarni boshdan kechirishlari va omon qolishga moslashishlari kerak edi. Boshqa tomondan, iqtisodiy o'sish va barqarorlik davrida oilaviy qadriyatlar konservatizmga va belgilangan me'yor va an'analarni saqlab qolish istagiga moyil bo'lishi mumkin. O'zbekistonda siyosiy tizimdagi o'zgarishlar, ijtimoiy inqiloblar yoki yirik madaniy o'zgarishlar kabi tarixiy voqealar oila va uning tuzilishiga bog'liq bo'lgan qadriyatlarga ta'sir qilishi mumkin. Ushbu o'zgarishlar oilaviy munosabatlar, erkaklar va ayollarning rollari, ota-onalar, gender normalari va oilaviy hayotning boshqa jihatlarida aks etadi. Shunday qilib, tarixiy voqealarning oilaviy qadriyatlarga ta'sirini tushunish madaniyat sharoitida oilaviy qadriyatlarni o'rganishning muhim jihati hisoblanadi.

Turli madaniyatlarda oilaviy qadriyatlarda sezilarli farqlar mavjud bo'lib, ular oila ichidagi munosabatlarni, ota-onalar va bolalar o'rtasidagi rollarni, baxt va muvaffaqiyat haqidagi g'oyalarni belgilaydi. Diniy e'tiqod oilaviy qadriyatlarning shakllanishida markaziy o'rin tutadi, chunki u oilalar uchun axloqiy mezonlar va diniy prinsiplarni belgilaydi. Ta'lim va ijtimoiy holat ham oilaviy qadriyatlarga o'z ta'sirini ko'rsatadi, chunki ular rivojlanish uchun zarur bo'lgan resurslar va imkoniyatlardan foydalanish darajasini belgilaydi. Madaniy kontekstni tahlil qilish turli madaniyatlarning oilaviy qadriyatlarning rivojlanishiga qanday ta'sir etishini va bu qadriyatlar insonlar va jamiyatning hayot tarziga qanday aks etishini yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Turli madaniy muhitlarda oilaviy qadriyatlar o'rtasida sezilarli tafovutlar mavjud. Har bir madaniyat o'ziga xos belgilari va urf-odatlariga ega bo'lib, bu xususiyatlar oilalarda qabul qilingan qadriyatlar, maqsadlar va ideallarda namoyon bo'ladi. Masalan, ba'zi madaniyatlarda urf-odatlarga rioya qilish, oilaviy rishtalar va oqsoqollarni

hurmat qilishga katta ahamiyat beriladi. Boshqa madaniyatlarda alohida erkinlik, o'zini o'zi anglash va mustaqillikka e'tibor qaratiladi. Oilaviy qadriyatlardagi bu farqlar nikohga, ota-onaga, oilaviy majburiyatlarga va oilaviy hayotning boshqa ko'plab jihatlariga bo'lgan munosabatlarda namoyon bo'lishi mumkin. Ushbu farqlarni o'rganish madaniy kontekstni va madaniyatning oilaviy qadriyatlarni shakllantirishga ta'sirini yaxshiroq tushunishga yordam beradi [3].

O'zbekistonda dinning oilaviy qadriyatlarga ta'siri madaniy kontekstning ajralmas va bo'linmas qismidir. Diniy e'tiqod va ta'limotlar oilada muayyan qadriyatlarning shakllanishi va qo'llab-quvvatlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Masalan, oila va nikohning muhimligini ta'kidlaydigan diniy urf-odatlarida sherikga sodiqlik, hurmat va qo'llab-quvvatlash kabi oilaviy qadriyatlar odatda muhim rol o'ynaydi.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, oilaviy qadriyatlar oila va jamiyat hayotida muhim o'rin tutuvchi madaniy, ijtimoiy va tarixiy hodisadir. Ular sadoqat, hurmat, mas'uliyat, adolat kabi insoniy fazilatlar asosida shakllanib, avloddan avlodga o'tadi. O'zbekiston jamiyatida oilaviy qadriyatlar ijtimoiy barqarorlik va shaxsiy taraqqiyotga zamin yaratadi. Ularning rivojlanishi esa tarixiy tajribalar, diniy e'tiqodlar, madaniy urf-odatlar, ta'lim darajasi va ijtimoiy holat bilan chambarchas bog'liq. Har bir davr va madaniyatda oilaviy qadriyatlarning o'ziga xos ifodasi bo'lib, ularni chuqur o'rganish oilaning jamiyatdagi o'rnini anglashda muhim vositadir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Халилова Ш. Оила номли давлат. Тошкент: Янги аср авлоди, 2018. – Б.45.
2. Массовое сознание и массовые действия. Сб. науч. статей. / Отв. ред. С.Е. Кухтерин, М: ИС РАН. 1994.
3. Мид М. Культура и мир детства. Избранные произведения. Москва: Наука, 1988. –76 стр.
4. Sobirovich, T. B., & Norman, Z. D. M. (2023). Harmony of National and Universal Values in Uzbekistan. *Harmony*, 7(1), 08-16.
5. Sobirovich, T. B. (2021). Issues of gender equality in uzbekistan: Strategy of reforms. *Asian Journal of Multidimensional Research*, 10(9), 203-20
6. Sobirovich, T. B. (2023). Basic Criteria for Building the Third Renaissance in Uzbekistan. *Asian Journal of Applied Science and Technology (AJAST)*, 7(1), 149-157.

O'ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

III RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2025-yil, 10-iyul

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

O'ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM
ISTIQBOLLARI. III Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi
materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 49 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz>

Konferensiya tashkilotchisi: Scienceproblems Team

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 10-iyul

ISBN 978-9910-09-222-0

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.